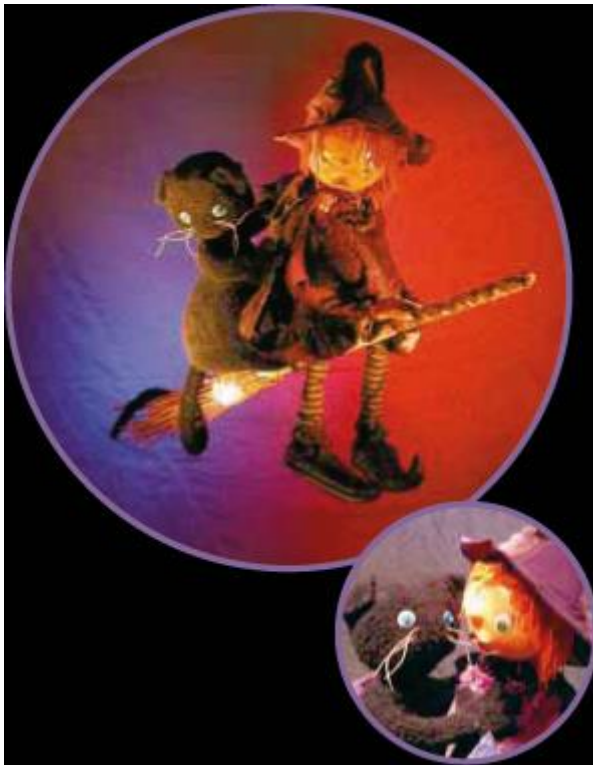

"Hennie de heks "

Hennie de heks

Samenleven is niet altijd eenvoudig, zelfs als je de beste vrienden bent...

Het verhaal

Deze voorstelling is geïnspireerd op het eerste en meest bekende boek uit de Hennie de heks reeks (*).

Hennie is een sympathieke heks en woont in een zwart huis. Een huis met zwarte stoelen, zwarte tapijten, zwarte schilderijen en een zwart bed. Haar trouwe vriend Helmer – een poes – is ook zwart, en is daardoor slecht zichtbaar... Op een dag besluit Hennie een beetje toverkracht te gebruiken... Maar is dat wel een goed idee ? Voor kinderen van 3 tot 8.

De vorm

Het grootste deel van de voorstelling wordt met tafelpoppen gespeeld, een deel met schimmen. Naargelang het verhaal het verlangt, zijn deze schimmen soms zwarte, soms gekleurd. Door verschillende speelvormen te gebruiken, ontstaat er een nog grotere visuele afwisseling.

De voorstelling wordt met 2 poppenspelers/acteurs gespeeld, wat extra spelmogelijkheden en dynamiek toevoegt aan het verhaal.

De dialogen zijn goed doordacht, maar beperkt. Het thema 'vriendschap' en 'anders zijn' is een universeel thema. Hierdoor is de deze voorstelling ook geschikt voor de allerkleinsten én ook voor groepen met minder taalervaring .

Dankzij het grote aantal en de sterk wisselende spelelementen en speelvormen worden ook de oudere kinderen tot op het einde geboeid.

Er werd speciaal voor deze voorstelling muziek gecomponeerd .

(*) Origineel: "Winnie the Witch" door Korky Paul en Valerie Thomas (OUP, 2012), tekst copyright © Valerie Thomas 1987, illustraties copyright © Korky Paul 1987, gebruikt met toestemming van de uitgever , Oxford University Press

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord.....	5
2.	Vorbereiden en verwerken van een voorstelling	6
2.1.	Enkele bedenkingen	6
2.2.	Twee mogelijke vertrekpunten:	6
3.	De ervaring van de kinderen als uitgangspunt	7
3.1.	Inleiding	7
3.2.	Nabespreking	7
4.	Uitwerking thema “Licht en donker”	9
4.1.	Vorbereidend gesprek	9
4.2.	Vakgerelateerde activiteiten.....	9
4.2.1.	Wereldoriëntatie	9
4.2.2.	Bewegingsopvoeding	10
4.2.3.	Beeldopvoeding	10
4.2.4.	Nederlands	10
4.2.5.	Hoek	13
4.2.6.	Wiskunde.....	13
5.	Uitwerking thema “Kleuren”	14
5.1.	Info voor de leerkracht	14
5.2.	Een vorbereidend gesprek	15
5.3.	Vakgerelateerde activiteiten.....	15
5.3.1.	Wereldoriëntatie	15
5.3.2.	Bewegingsopvoeding	15
5.3.3.	Beeldopvoeding	16
5.3.4.	Wiskunde.....	17
5.3.5.	Nederlands	18
6.	Uitwerking thema “Heksen”	22
6.1.	Vorbereidend gesprek	22
6.2.	Vakgerelateerde activiteiten.....	22
6.2.1.	Wereldoriëntatie	22
6.2.2.	Beeldopvoeding	23
6.2.3.	Nederlands	23
6.2.3.1.	Taalspelletjes	23
6.2.3.2.	Heksenpreekwoorden	24

6.2.3.3.	Versje.....	24
6.2.4.	Bewegingsopvoeding	24
6.2.5.	Muzikale opvoeding.....	25
6.2.6.	Voorlezen / boekenhoek.....	25
7.	Uitwerking 'anders zijn / omgaan met elkaar'	26
7.1.	Inleiding:	26
7.2.	Nederlands.....	26
7.2.1.	Kringgesprek.....	26
7.2.2.	Tegenstellingen.....	26
7.3.	Beeldopvoeding.....	26
7.4.	Wiskundige initiatie	27
7.5.	Muzikale opvoeding.....	27
7.6.	Bewegingsles.....	28
7.7.	Boekjes.....	28
8.	Korte samenvatting van het verhaal	29

1. Voorwoord

Deze lesmap helpt je om de kinderen op de voorstelling voor te bereiden en ze nadien te verwerken. Je kan ze gebruiken om de voorstelling in je lessen te integreren. Op die manier is de voorstelling geen losstaand uitstapje, maar geeft ze net een meerwaarde aan dat klasgebeuren.

Kinderen die goed voorbereid zijn, reageren anders. Ze leggen andere accenten, vinden andere dingen belangrijk. Omdat theater een wisselwerking is tussen acteurs en publiek, wordt de voorstelling zo rijker. Door de uitstap goed voor te bereiden, gaan de kinderen zich ook beter voelen bij de voorstelling. Ze hebben een zicht op wat er komen gaat, zonder dat de verrassing eraf is. Vooral bij kinderen die niet vaak naar het theater gaan, helpt dat om de voorstelling te begrijpen en te plaatsen. Die donkere ruimte, waar straks van alles gebeurt, wordt er minder bedreigend door. Dankzij een goede voorbereiding zijn de kinderen minder onrustig.

Het stuk gaat in de eerste plaats over vriendschap. Ook de beste vrienden vinden wel eens iets niet leuk. En hoe los je dat dan op zodat iedereen tevreden is?

Deze lesmap is verder ook opgebouwd rond de thema's "licht en donker", "kleuren" en "heksen", ook het thema "we zijn allemaal anders" komt aan bod. Vanuit dit thema kan verder gewerkt worden rond samen spelen, pesten enz.

Wij stellen voor om met de kinderen vóór de voorstelling te werken rond de thema's "licht & donker, kleuren en heksen". Zodoende kunnen de kinderen zich gemakkelijk inleven, kennen ze ook heksen waar ze niet bang van zijn, weten ze goed het verschil tussen licht en donker en zwart en de andere kleuren en zitten zij niet meer met vragen hieromtrent. Zij kunnen dan hun volledige aandacht richten op het theatergebeuren.

Uiteraard kan er ook rond het thema "anders zijn" gewerkt worden.

Wij hopen van harte dat deze lesmap u van nut kan zijn. Wij zijn erg nieuwsgierig over de manier waarop en de mate waarin dit u heeft geholpen. Uw reacties en meningen zijn heel erg welkom op. (Contactgegevens onderaan de pagina)

We wensen jullie in ieder geval heel veel plezier en inspiratie om er samen met de kinderen een fijne en misschien wel feestelijke verwerking van te maken!!

2. Voorbereiden en verwerken van een voorstelling

2.1. Enkele bedenkingen

“De context, waarin een toeschouwer komt kijken naar een voorstelling, kan heel bepalend zijn voor de manier waarop hij de voorstelling waarneemt en daaruitvolgend ook ervaart. Daarom gaan we hier even dieper op in, zodat je, als begeleider kan kiezen hoe je dit wenst aan te pakken. Er zijn natuurlijk veel factoren, die je niet kan sturen. Maar er zijn een aantal mogelijkheden om kinderen ontvankelijker te maken voor theater. Zoals gesprekken en activiteiten, die ervoor zorgen dat kinderen zich meer kunnen openstellen voor allerlei indrukken en gesprekken, activiteiten waardoor de kinderen hun ervaringen in een na-verwerking kunnen verdiepen, verbreden en integreren.”

2.2. Twee mogelijke vertrekpunten:

- De voorstelling als startpunt nemen en dan kijken wat de kinderen heeft geboeid en geraakt. Van hieruit vertrekken in klassikale, groeps- en/of individuele projecten. Kinderen geven zelf aan wat ze willen doen. (de ervaringen van de kinderen over de voorstelling als focus) Zie hoofdstuk 3.
- Vanuit een bepaald thema, waarin deze voorstelling past, meer gericht gaan kijken met de kinderen. (een thema als focus, waarin de voorstelling past) Zie hoofdstuk 4,5,6,7.

3. De ervaring van de kinderen als uitgangspunt

3.1. Inleiding

Vertel kort dat jullie naar een voorstelling van een poppentheater gaan. Laat kinderen die al directe of indirecte ervaringen hebben met theater vertellen:

- Wat is theater of poppentheater? Wie weet dat?
- Wat gebeurt er als je naar een theater gaat?
- Waar ga je dan kijken?
- Wie is er al ooit naar een theater gaan kijken?
- Wat moest je daar doen?
- ...

Doelstelling:

- Reeds opgedane ervaringen delen en als begeleider aan de weet komen welke ideeën, verwachtingen, gedachten de kinderen over "naar theater gaan" hebben.
- Zorgen voor een open, ontvankelijke houding
- Nieuwsgierigheid prikkelen
"We gaan samen kijken naar een verhaal over een heks en haar kat. Maar er is iets gek met de kat. De heks ziet haar soms niet en toch is de kat niet onzichtbaar ... Wat zou er dan wel kunnen zijn? Zullen we gaan kijken, dan kunnen jullie het zelf zien!"

3.2. Nabespreking

"Hoe heeft elk individueel kind deze voorstelling ervaren?" Elk kind ervaart dit anders, omdat iedereen anders is. Daarom is het een uitdaging om het kind zoveel mogelijk te ondersteunen en te stimuleren om te zeggen wat het zelf al dan niet mooi vond! Geef hiervoor vrije opdrachten, die de kinderen stimuleren zich te uiten op een speelse manier, om uit te drukken wat ze ervan vonden, wat hen geraakt heeft.

Eerst kunnen de kinderen vrij en spontaan vertellen wat ze ervaren hebben.

Op deze manier kunnen ze hun directe, spontane reacties uiting geven. Dit hoeft niet lang te duren, afhankelijk van de noden en het enthousiasme van de kinderen.

Dan laat je de kinderen vb een tekening maken. Ze mogen iets tekenen over de voorstelling.

Eventuele vragen, die wat kunnen helpen:

- Wat vonden jullie leuk in de voorstelling?
- Wat vonden jullie het allerleukste, het tofste van allemaal?
- Was er iets dat je niet zo fijn vond? Iets dat je niet graag zag?

- Was er iets dat je grappig vond? Hebben jullie gelachen? Waarom hebben jullie gelachen?

Het is niet de bedoeling om een tot in de puntjes uitgewerkte tekening te krijgen, maar eerder een eerste impressie van de voorstelling. Later kunnen ze nog veel meer uitwerken.

Deze tekeningen zijn het aanknopingspunt, om dieper op de ervaringen van de kinderen in te gaan. Bespreek de tekeningen. De kinderen vertellen over hun tekening, wat er opstaat, wat er gebeurt... . Het wordt een interactief gesprek. Er ontstaan herkenningspunten bij elkaar. De ene heeft misschien eenzelfde element getekend als iemand anders. Zo ontstaan vergelijkingen, worden ervaringen uitgewisseld... .

Je kan als begeleider bij elk kind de interessepunten noteren. Je ontdekt dat er bepaalde thema's zijn, die algemeen genomen in de groep leven en aansluiting vinden. Je ontdekt misschien dat er interessegebieden ontstaan bij een bepaalde groep van kinderen of hele individuele interesses. Er kan dus op de verschillende niveaus gewerkt worden, op klassikaal niveau, met groepjes en individueel.

Kinderen en begeleider doen door middel van heel dit gesprek voorstellen om aan de slag te gaan. Soms is het nodig om een doel te stellen, soms is vrij experimenteren meer aangewezen. Het is handig als alle voorstellen genoteerd worden op een bord.

Vb

- Iemand wil een schilderij maken, 3 andere kinderen willen dit ook
- Iemand wil kleuren mengen om te kijken welke kleur er dan ontstaat
- Iemand wil een kamp maken met een laken en er met een zaklamp spelen
- Iemand wil met de verkleedkledij spelen
- Iemand wil tegen de volgende dag een boek meebrengen over een heks, ...
- ...

Op deze manier ontstaat een projectwerking, die losstaat van één vast thema.

4. Uitwerking thema “Licht en donker”

4.1. Voorbereidend gesprek

Het leuk om met de kinderen te praten bij kaarslicht of koekje op te eten bij kaarslicht.

Wanneer is het licht? Wanneer is het donker? Is het enkel 's nachts donker? Is het enkel overdag licht? Hoe maken mensen het thuis donker? Hoe kan je licht maken? Wie vindt het het leukst als het licht is? Wie als het donker is? Wie is er bang in het donker? Waarom? Kan je goed zien in het donker? En in het licht? En als er heel veel licht is, als de zon bijvoorbeeld in je ogen schijnt? Wat is het verschil tussen dag en nacht? Wat doe je als het dag is? Wat als het nacht is? Wat gaat er heel goed in het donker?

Heel wat kinderen ervaren duisternis vaak als een beangstigend gegeven, dat wantrouwen en soms angst bij hen veroorzaakt. Door met de kleuters rond licht en donker te werken, hen het echt te laten beleven, trachten we hun angst weg te nemen.

4.2. Vakgerelateerde activiteiten

4.2.1. Wereldoriëntatie

- Kijk op verschillende momenten van de dag naar buiten. Is het licht of donker? Was het vanmorgen lichter of donkerder? Is er een verschil in de zomer en de winter? Wat doen de dieren als het licht wordt? En als het donker wordt? Doen alle dieren hetzelfde? Slaapt iedereen 's nachts? Wie niet? Wie werkt er 's nachts?
- Licht en donker in de natuur: bespreek met de kleuters wat er in de natuur licht en donker is. Kunnen ze zelf voorbeelden geven? (zon, maan, sterren, vuur, een dicht begroeid bos, holtes in een boom, holtes in de grond, grotten, schaduwbeelden, ogen open/dicht, dag & nacht, dieren die overdag wakker zijn, dieren die 's nachts leven, ...)
- Licht en donker in de techniek: stekker, kabel, stopcontact, elektriciteit, lichtknop, schakelaar, lamp, scherpe lichtstraal, lichtbundel, leeslamp, nachtlamp, zaklamp, spotlicht, reflecterende strips en figuren, fietslicht, ...
- Waarnemen:

Licht maken met lampen / met kaarsen, ...

- Lampen: aan en uit doen, verschillende vormen, verschillende sterktes, kunnen warm worden, oppassen met water!
 - Kaarsen: vormen, kleuren, geuren, hoe aansteken, vuur, verbranden, wat als je uitblaast, effect water
 - Zaklampen
 - Lichtgevende sterretje
- Geblinddoekt voelen:
De kinderen bekijken eerst een aantal voorwerpen. Nadien worden ze geblinddoekt en krijgen ze een voorwerp. Kunnen ze raden wat het is?

4.2.2. **Bewegingsopvoeding**

- Dansen: liedje "een tocht door het donker" van Thor. De kleuters hebben allemaal een zaklamp. Ze doen de bewegingen van de juf met de zaklamp al dansend na.
- Zaklampentocht: de zaal is verduisterd. Alle kinderen krijgen een zaklamp en mogen door de zaal stappen. Ze lopen over allerlei verschillend materiaal (dikke matten, dunne matten, een denken, noppenplastic,
- Volg de zaklamp: de juf schijnt met een zaklamp op de grond, de kleuters moeten het schijnsel proberen te volgen

4.2.3. **Beeldopvoeding**

- Een tekening in het donker:
De kinderen kleuren een blad vol met wasco. Nadien wordt het blad zwart geverfd. Wanneer de verf droog is, mogen ze er figuren in krassen. De kleuren komen tevoorschijn!
- Maan en sterren.
De kinderen schilderen een karton volledig zwart. Nadien kleven ze zilverpapier op een maan en sterren. Deze worden op het zwarte karton gekleefd.
- Kijkdoos maken
Maak een kijkdoos. Zorg dat je een deel van het deksel kan openen en sluiten, zo wordt het licht of donker.

4.2.4. **Nederlands**

4.2.4.1. **Filosofisch gesprek**

- Waarvoor dient een schakelaar, om het licht aan te doen of om het donker uit te doen?
- Hoe kan je in het donker of met je ogen dicht dingen zien? (gesprek over dromen, fantasie)
- Hoe zou het zijn als het altijd donker was?
- Kun je licht vangen?

4.2.4.2. *Gedichtje*

Nacht

Nacht
boze nacht
zonder licht

Er moet
een lampje bij me staan

Nu nog
heel dicht
tegen mijn beertje aan

Slaap zacht nacht
Oogjes toe
Ik ben moe

4.2.4.3. *Verhaal "Het nachtlampje van Jules"*

Hieraan gekoppeld kunnen alle kinderen hun pyjama aantrekken. Elke pyjama is anders. Hoe ziet jou pyjama eruit? En die van jou? Wat is er leuk aan?

4.2.4.4. *Taal*

Nieuwe woorden:

Gloeilamp, ledlamp, spaarlamp

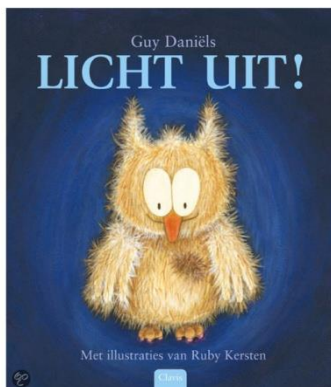
Lamp :
gloeidraad
fitting

Lamp op staander :
lampenkap
sokkel
schakelaar
verlengdraad
elektrisch snoer
stekker
stopcontact

Zaklamp :
batterij
lamp
schakelaar

4.2.4.5. Voorlezen / Boekenhoek

Licht uit! (G. Daniels)

Kleine uil houdt niet van licht. Hij is er zelfs bang van.

'Licht uit!' roept hij als zijn zus voor de grap met een dikke glimworm komt aanvliegen. De andere dieren uit het bos vinden hem wel leuk en willen met hem spelen. Maar kleine uil durft zijn hol niet uit te komen. Wat nu? Een aandoenlijk verhaal over bang zijn, en over licht en donker.

Een lichtje in het donker (Cat Weatheril, Alison Edgson)

Warm verhaal met écht nachtlampje Stijn en papa konijn moeten in het donker de weg naar huis vinden met hun oude lantaarn. Onderweg brengen ze kleine egeltjes terug bij hun moeder, ze helpen Otter wiens hengel het water in is geblazen en ze moeten over de stenen hink-stap-springen om de rivier over te steken. Het is een spannende tocht!

Wat is het mooi donker! (Emiri Hayashi)

Een lief katje neemt je mee op reis door de nacht.
Je ontdekt wat er in het donker gebeurt en wie er allemaal wakker of onderweg is.
Verder tel je één maan, twee ogen en zo verder tot wel duizend glinsterende sterren!
Geniet van deze bijzondere tocht door het donker.

4.2.5. Hoek

Een hoekje in de klas wordt omgetoverd tot kamp, het is er donker en er liggen zaklampen. Een andere hoek kan omgebouwd worden tot tent, er liggen kussens in, zaklampen, boekjes enz.

In de poppenhoek draait alles rond "gaan slapen". Er staat een nachtlampje.

4.2.6. Wiskunde

- Ontdektafel: zaklampjes - dozen met en zonder kijkgaten - sleutelgaten - caleidoscoop - reflecterende strips als armband voor de fietser - plastic lamp van kinderkamer
- Foto - associatiespel: voorwerpen en hun schaduw-beelden associëren
- Logische volgorde: ritueel voor het slapengaan
- Sorteeraktiviteit met knuffels
- 2 dezelfde sterren zoeken en juist kleuren

5. Uitwerking thema “Kleuren”

5.1. Info voor de leerkracht

Info voor de leerkracht

Kleur wordt bepaald door de verschillende golflengtes waaruit licht is samengesteld. Mensen nemen licht waar bij een bepaalde elektromagnetische straling.

De kleur van een oppervlak wordt bepaald door het deel van het licht dat door dat oppervlak wordt weerkaatst. Elektromagnetische straling kan verschillen in golflengte en intensiteit. Het daglicht bestaat uit een mengsel van straling van verschillende golflengtes.

Het volledige spectrum van het binnenkomende licht bij een voorwerp bepaalt de kleurwaarneming en dus het visuele voorkomen van het voorwerp.

Een oppervlak dat alle golflengten volledig absorbeert, wordt zwart genoemd, een voorwerp dat alle golflengten volledig weerkaatst, wordt wit genoemd. De bekende regenboog toont een spectrum en bevat alle kleuren die uit een enkele golflengte van zichtbaar licht bestaan. Dit spectrum werd in 7 kleuren verdeeld: rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo, violet

In verschillende talen worden kleuren soms anders benoemd. In Japan maakt men bijvoorbeeld geen onderscheid tussen groen en blauw. In China krijgt een kleur dikwijls de naam van een voorwerp, bijvoorbeeld oranje is daar “sinaasappelkleur”. In Rusland zijn er verschillende benamingen voor lichtblauw en donkerblauw.

De primaire kleuren zijn de kleuren die theoretisch volstaan om, als ze door menging met elkaar gecombineerd worden, het grootst mogelijke kleurengamma. Deze kleuren zijn GEEL, ROOD en BLAUW.

Secundaire kleuren (worden gemaakt door primaire kleuren te mengen):

ORANJE = ROOD + GEEL

GROEN = GEEL + BLAUW

VIOLET = ROOD + BLAUW

Warme en koude kleuren

Alle kleuren die aan vuur doen denken zijn warme kleuren.

Rood
oranje
geel
roodbruin
gele oker
rode oker ...

Alle kleuren die naar het blauwe neigen zijn koude kleuren.

Blauwgroen
blauwviolet
ijsblauw ...

5.2. Een voorbereidend gesprek

Ga eens na welke kleuren de kinderen reeds kennen. Kennen ze de basiskleuren al? Wat is dat, een kleur? Heeft alles dezelfde kleur? Hebben mensen allemaal dezelfde kleur? Kun je een kleur voelen? Kun je een kleur ruiken? Kun je een kleur proeven? Toon enkele voorwerpen, vraag welke kleur ze hebben.

Vraag de kinderen om elke dag in een bepaalde kleur naar school te komen. Die dag wordt er dan rond die bepaalde kleur gewerkt (1 kledingstuk is ook oké, oorbel, armbandje enz.). Van vrijdag maak je dan een regenboogdag en komen alle kleuren aan bod.

Je kan bij dit thema rond de kleuren werken (rood, blauw, geel, ...) maar je kan ook naar verschillen gaan werken, niet iedereen heeft dezelfde kleur, we zijn allemaal anders. Maar is het enkel onze kleur die ons anders maakt? Neen hoor, we hebben ook allemaal een andere neus, andere oren, we zijn niet allemaal even groot, ... Gelukkig maar! Anders zou het maar saai zijn!

5.3. Vakgerelateerde activiteiten.

5.3.1. Wereldoriëntatie

- Ga op onderzoek in de klas. Vraag de kinderen om allemaal 2 dingen in een andere kleur te verzamelen. Leg de voorwerpen bij elkaar en bespreek er enkele.
- Ga op onderzoek in de natuur. Welke verschillende kleuren vinden de kinderen nu?
- Laat de kinderen ontdekken dat er verschillende tinten geel, rood enz. bestaan.

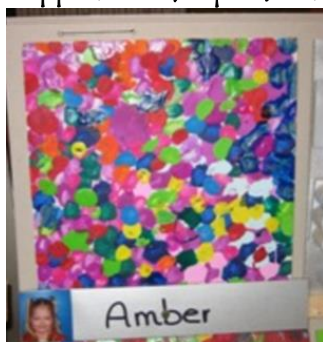
5.3.2. Bewegingsopvoeding

- Pittenzakken gooien: de kleuters krijgen pittenzakken in verschillende kleurtjes. Ze moeten de pittenzakken in de juiste cirkel gooien: de gele pittenzakken in de gele, de rode in de rode enz. Al naargelang de kleur liggen de cirkels dichterbij of verderaf.
- Reactiespel: als de groene bal naar je gegooid wordt, mag je hem pakken, de rode bal moet je laten gaan.

- Welke kleur?
Leg verspreid in het lokaal papieren neer van een verschillende kleur. De kinderen lopen rond in het lokaal. Noem een kleur en de kinderen rennen zo snel mogelijk naar het vel papier met die kleur. Bij een grote groep is het handig om ook meerdere papieren van één kleur neer te leggen.
- De parachute
De kinderen houden voor deze activiteiten niet de lussen vast, maar het doek, zodat ze bij één kleur staan.
Speel allerlei kleurenspeletjes met de parachute, zoals:
* We tellen tot 3 en houden de parachute hoog in de lucht. De kinderen die bij rood staan mogen er onderdoor rennen en een ander plekje zoeken. Laat zo alle kleuren aan de beurt komen.
* Een kleurrijke jurk: Eén kind kruipt naar het midden van de parachute. Hier zit een gat. Dit kind gaat in het gat staan. De andere kinderen staan om de parachute heen. Zij lopen rustig rond, zodat de parachute draait. Wat heeft het kind in het midden een mooie jurk aan!

5.3.3. Beeldopvoeding

- **Kleuren mengen (niet voor de jongste kinderen)**
Laat de kinderen schilderen maar stel slechts enkel de primaire kleuren ter beschikking. Hoe lossen ze dit op?
- **Oeps, wat een gekke kleur!**
Geef de kinderen de opdracht een voorwerp te schilderen maar dan in een heel andere kleur dan de echte kleur. (niet voor de jongste kinderen)
- **Schilderen op een gekleurde achtergrond**
Laat de kinderen een blad in een bepaalde kleur schilderen. Wanneer het blad droog is, mogen ze er een figuur op schilderen in dezelfde kleur. Wat gebeurt er nu?
- **Stippenschilderij maken**

- Mengen van kleuren ontdekken voor de kleinsten

- Gekleurde kringen stempelen met de kleinsten

- Kleuren mengen met de kleinsten

5.3.4. Wiskunde

- Allerlei sorteeroefeningen per kleur, warme kleuren / koude kleuren enz.
- Je kan opdrachten geven. Breng mij een geel voorwerp. Deze opdrachten kunnen moeilijker worden. Breng me iets geels met rode strepen. Je kan de kleur ook aan een vorm koppelen. Breng me een geel vierkant enz.

- Vorm van Elmer de olifant leggen:

5.3.5. Nederlands

5.3.5.1. Liedje:

Tekst Jan Van Coillie • muziek Jos Bielen

Pim - pel - paars, ra - ven - zwart, el - ke kleur is heel a - part.
 He - mels - blauw, pa - rel - wit, in el - ke kleur zit pit!

1. Een we - reld zon - der kleu - ren wat was dat vres' - lijk saai.
 2. Er was geen ro - ze an - jer, de i - ris was niet blauw.
 3. Er was geen ge - le lol - ly en ook geen paar - se snoep.

en al - les was dan e - ven zwart. Ja, zelfs de pa - pe - gaai!
 De ro - zen wa - ren niet meer rood en al - les e - ven grauw.
 Geen bon - te to - ver - bal - len, o, het was een saai - e troep.

5.3.5.2. Versje

De lucht is blauw

De lucht is blauw
en de wolken zijn wit.

De zee is blauw
en het schuim erop is wit.

Mijn ogen zijn blauw
en eromheen is wit.

Mijn spijkerbroek is blauw
met een klein plekje wit.

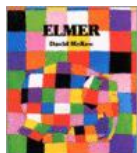
Hoe kan dat nou?
Omdat daar een gat in zit!

5.3.5.3. Voorlezen / Boekenhoek

Prentenboeken

Elmer (David McKee)

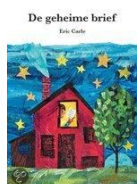
Elmer is een olifant. Geen grijze, die je vaak in de dierentuin ziet, maar een kleurtjesolifant! Hij lijkt op een lappendeken van allemaal gekleurde blokjes. Alle olifanten vinden Elmer aardig en ze hebben veel lol samen. Toch besluit hij op een dag dat hij liever grijs wil zijn, zoals een gewone olifant. Maar is het niet heel saai als iedereen er hetzelfde uitziet?

BlokkenKoos (Marlies Visser)

Van vierkant tot kubus, van driehoek tot piramide, van cirkel tot bal. BlokkenKoos is gek op vormen en hij bouwt er dan ook een nieuwe vriend mee. Het is wel nog even schuiven, stapelen en passen, maar dan lukt het ook! Een innovatief boek dat de allerjongsten laat zien hoe een vierkant een kubus wordt, en dat je met blokken kunt stapelen totdat er iets heel nieuws ontstaat. Op elke pagina in het boek staat een QR-code afgebeeld, die leidt naar een animatiefilmpje waarin BlokkenKoos met de blokken schuift en stapelt.

De geheime brief (Erik Carle)

Op een avond vindt Tim een geheime brief onder zijn kussen. Hij maakt de envelop open en leest een geheimzinnige boodschap. Stap voor stap volgt Tim de aanwijzingen op en ontdekt zo de betekenis van de geheime brief.

Dribbels grote boek over kleuren (Eric Hill)

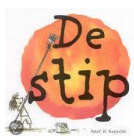
Ontdek samen met Dribbel en zijn vriendjes kleuren, vormen en getallen in dit grappige, speelse boek!

Kasper de schilder (Lars Klinting)

Kasper gaat een kastje schilderen en Flip helpt hem daarbij. Maar welke kleur wordt het kastje? Flip heeft een goed idee. De buitenkant schilderen ze blauw en de binnenkant wit. Het ene deurtje wordt geel en het andere deurtje schilderen ze rood. De boven- en onderkant maken ze zwart. De planken willen ze groen schilderen, maar ze hebben geen groene verf... Zo'n mooi kastje heb je nog nooit gezien!

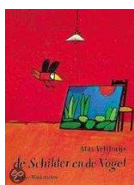
De stip (Peter H. Reynolds)

Wat doe je met een kind dat zegt dat het niet kan tekenen? Juf weet wel raad met de onwillige Floor. Ze laat haar een stip zetten op een leeg vel papier en vraagt haar het te ondertekenen met haar naam. De volgende dag vindt Floor haar stip aan de muur in een gouden krullenlijst 'ze weet niet wat ze ziet! Maar' die stip kan beter. Dat is het begin van een lange reeks stippenschilderijen die Floor tot de heldin van de school maken 'iedereen vindt haar werk prachtig. Zo ook een klein jongetje dat zegt zélf helemaal niet te kunnen tekenen. Hij krijgt nog geen rechte lijn op papier.

'O nee?' zegt Floor. 'Laat maar eens zien dan.'

De schilder en de vogel (Max Velthuys)

Een arme schilder is dol op zijn schilderijen, maar het mooist vindt hij die van een vogel. Om aan geld te komen moet hij het schilderij met pijn in zijn hart verkopen aan een rijke man. De vogel heeft het helemaal niet naar zijn zin tussen al die dure spullen en hij gaat op zoek naar waar hij thuishoort. Maar hij is nergens welkom. Zou hij de schilder terugvinden?

Blauwtje en geeltje (Leo Lionni)

Blauwtje en Geeltje zijn twee vriendjes. Ze spelen vaak samen. Als de mama van Blauwtje even weggaat om boodschappen te doen moet Blauwtje thuis blijven. Maar Blauwtje gaat op zoek naar zijn vriendje Geeltje. Dan beleeft hij een groot avontuur.

Paultje en het paarse krijtje (Crockett Johnson)

Op een avond besloot Paultje een wandeling in de maneschijn te maken. Maar er was geen maan en Paultje had een maan nodig om in de maneschijn te wandelen, dus tekende Paultje een maan. Hij had ook iets nodig om op te wandelen, dus tekende hij een weg. Verder en verder reisde Paultje, totdat hij zo moe was en zo naar zijn bedje verlangde. Maar waar was nu ook alweer zijn slaapkamerraam...
Vertaald door Annie M.G. Schmidt

6. Uitwerking thema “Heksen”

6.1. Voorbereidend gesprek

Kinderen kunnen erg bang zijn van heksen. In veel verhalen is de heks immers een boosaardig personage waar iedereen bang van is. Er bestaan echter ook prentenboeken waar de heks niet als een kwaadaardig, akelig wezen wordt voorgesteld. Misschien is het leuk om met zo’n verhaal starten.

Je kan hiervoor gebruik maken van het verhaal over Hennie de heks waarop de voorstelling gebaseerd is. Zo weten de kinderen wat er gaat gebeuren, waarover het verhaal gaat, wat ze kunnen verwachten waardoor ze zich een stuk veiliger zullen voelen (jongste kinderen). Je kan het verhaal zelf voorlezen. Via deze link vind je een digitale versie van “Hennie de heks”: <https://www.youtube.com/watch?v=CZVTTuYXvdQ>

Een digitale versie van een ander boekje over het vriendelijk heksje Slimme Lotje vind je hier: <https://www.youtube.com/watch?v=Dw8uW7SDnwc>

Het is belangrijk dat alle kinderen weten wat een heks is. Ik bepaalde culturen kent men dit wezen niet, in sommige culturen heeft “heks” een andere invulling. Aan de hand van een tekening wordt een gesprekje gehouden over heksen. Het is belangrijk na te gaan of de kleuters een volledig beeld hebben van het begrip ‘heks’. Wie weet er wat een heks is? Hoe zien heksen er meestal uit? Zijn ze meestal mooi of meestal lelijk? Heksen zijn meestal erg lelijk. Ze hebben een grote neus, lange grijze of zelfs groene haren, ze hebben wratten op hun neus, ... En ze kunnen heel leuke dingen toveren! Geef enkele voorbeelden van leuke heksen: Hennie de heks, Lotje het nieuwsgierige heksje, ...

Neem een ‘echte’ heksenhoed en laat de kinderen vertellen over heksen.

Ze kunnen, met de hoed op, een heks nadoen of een toverspreuk verzinnen.

Wat zijn heksen? Bestaan ze echt? Hebben ze vroeger misschien bestaan? Wat doen heksen?

Wat vinden ze leuk en lekker? Waar wonen heksen, hoe ziet hun huis eruit? Hebben heksen vrienden? Waar houden heksen niet van, zijn ze misschien ook ergens bang voor? Ken je sprookjes waar heksen in voor komen. Of boeken over heksen? Wie zou er wel een heks willen zijn, waarom? Of waarom juist niet?

6.2. Vakgerelateerde activiteiten

6.2.1. Wereldoriëntatie

- Kruidenmiddeltje of vergif?

Ga met de kleuters naar buiten. Deel doorschijnende potjes met een dekseltje uit. De kinderen worden in groepjes verdeeld. Het ene deel moet dingen verzamelen die lekker ruiken, zij maken een kruidenmiddel. Het andere deel moet dingen verzamelen waarvan ze vinden dat het stinkt, een vergif. Bedenken ze ook een naam voor hun middeltje en waarvoor dient het?

6.2.2. Beeldopvoeding

- De mengheks

Kleuren mengen met toverdrankjes. In glazen potten of kannen water met ecoline of verf mengen bijv. geel en rood. Als je dit bij elkaar giet, tover je de kleur oranje!

- Een boomheks maken

Ga met de kinderen naar een plaats waar enkele bomen staan. Neem natuurklei mee. Laat de kinderen een boom kiezen. Laat hen zoeken op de stam naar een plek die voor hen lijkt op een mond, een neus, een oog, ... Laat hen met de klei en alles wat ze in de omgeving vinden de boom omtoveren tot een heks. Omdat het natuurklei is, kan dit op de boom blijven hangen.

6.2.3. Nederlands

6.2.3.1. Taalspelletjes

Toverspreuken verzinnen.

Wiede wiede weis, ik tover een paleis! Wiede wiede woës, ik tover nu een poes. Veel rijmen dus.

Met welke letter begint het woord?

Heks (h)

Toveren (t)

Bezemsteel (b)

Ketel (k)

gif (g)

soep (s)

6.2.3.2. Heksenspreekwoorden

Nieuwe bezems vegen schoon. = Als er ergens nieuwe mensen komen werken, brengen ze nieuwe ideeën in, er kunnen dan dingen gaan veranderen.

Dat is een hele heksentoer. = Dat is een behoorlijk lastig klusje.

Iemand het bos insturen. = Iemand misleiden, expres verkeerde antwoorden geven.

Als bij toverslag. = Plotseling.

6.2.3.3. Versje

Ik ben de heks op de bezemsteel,
Ik woon in het zwarte spookkasteel,
Met mijn kat en mijn spin.
En een wrat op mijn kin.
Ik tover, ik tover zoveel als ik wil.
'k Maak iedereen bang, vooral als ik gil. (ieieieieie)

6.2.4. Bewegingsopvoeding

Rondvliegen op stokken.

Met behulp van toverbelletjes een afspraak voor stilte maken. Je kunt kris-kras vliegen, maar ook allemaal achter elkaar aan. Hoog, laag, vlug of langzaam.

Weg met de toverstok.

Opstelling: Eén speler (de heks) is tikker en staat in een hoek van de speelzaal. De anderen (de plaagkabouters) staan verspreid in de zaal. Eén van hen (de opperplaagkabouter) heeft een (tover-) stok bij de uiteindes vast. (dat is vooral voor de veiligheid) De kabouters geven de stok horizontaal aan elkaar door. Juf geeft aan wanneer de heks komt om haar toverstok terug te eisen, de heks probeert de opperplaagkabouter te tikken. Dat valt niet mee want telkens is een andere kabouter de opperplaagkabouter. Afspraak: je mag niet gooien met de stok. En je moet hem met twee handen vast houden.

De slapende heks.

Allemaal in een kring, de heks zit met een blinddoek in het midden. Rondom haar staan wat van haar spulletjes. Op aanwijzen van de juf nemen sommige kinderen iets weg. Dan mag de heks kijken en zeggen wat er weg is, heeft ze het goed dan wordt het er weer bij gelegd. Raad ze het niet dan kunnen er aanwijzingen gegeven worden.

6.2.5. Muzikale opvoeding

Lied '7 heksen

september 1998
middenbouw

Tekst en muziek:
Chris Winsemius

Zeven Heksen

Voor- en tussenspel

Couplet

Ze-ven

hek - sen bij el - kaar... ma - ken... een heel vreemd

soep-je klaar... Ze dan-sen om de ke-tel... maar wat een... pech...

een-tje neemt een slok... FLOEP! Nou is ze

weg!

Refrein

Solo Spin - ne - kop met spruit - jes.

Knè - kel met kan - dijl! Koor Die soep is nog niet goed. Ze

doen er nog wat bij... Solo Een verse regenwurm!

Solo dijl! Wat een goei-e soep, daar hoeft niks meer bij!

2. Zes heksen bij elkaar maken een heel vreemd soepje klaar. Ze dansen om de ketel maar wat een pech: eentje neemt een slok...FLOEP! nou is ze weg!

Refrein:
(Heks) Spinnepkop met spruitjes, knekel met kandij.
(Koor) Die soep is nog niet goed, ze doen er nog wat bij:
(Heks) Haar van een zwarte kat!

3. Vijf heksen...
..... een groene snottebel!

4. Vier heksen bij elkaar...
..... wrattenschraapsel!

5. Drie heksen bij elkaar...
..... een paar konijnenkeuteltjes!

6. Twee heksen bij elkaar...
..... 'n beetje voetschimmel!

7. Eén heksje heel gemeen lacht:
(Heks) "Ha! Die soep is nu van mij alleen!"
(Koor) Ze dans om de ketel maar licht te vlug want daar zijn FLOEP! de anderen weer terug!
(Heks) Spinnepkop met spruitjes, knekel met kandij.
Wat een goeie soep. Daar hoeft niks meer bij!

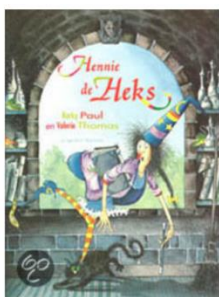

© Copyright Hint Music - Hilversum
Illustratie : Hans Meijer

11

6.2.6. Voorlezen / boekenhoek

Hennie de heks (en andere prenten boeken over Hennie de heks)

Hennie de Heks woont in een zwart huis. Met zwarte tapijten, zwarte stoelen, een zwart bed met zwarte lakens en zwarte schilderijen aan de muur. Er stond zelfs een zwart bad.

Natuurlijk was Helmer de kat ook zwart. Het enige probleem was dat Hennie hem niet kon zien – totdat ze op een dag besloot een beetje toverkracht te gebruiken...

Nieuwsgierig Lotje

Lotje is een heel nieuwsgierig heksje. Als ze samen met haar kat op een bezemsteel door de nacht vliegt en ze een lichtje ziet, moet ze even door het zolderraam gaan gluren... Maar daar komen brokken van. Want wie moet haar bezemsteel maken als deze gebroken is? De muziekheks, de kookheks of de slaapheks misschien? En wat doen die kat en die muis toch allemaal?

7. Uitwerking ‘anders zijn / omgaan met elkaar’

7.1. Inleiding:

We zijn allemaal anders. Gelukkig maar, het leven zou saai zijn als iedereen er hetzelfde uitzag, als we allemaal om hetzelfde grapje lachten, hetzelfde lievelingskostje hadden, dezelfde kleren uitkozen, in dezelfde wagen rondreden, in hetzelfde huis woonden enz.

Maar dat vergeten we weleens ... We proberen de mensen rondom ons te veranderen. Dachten ze maar wat meer zoals wijzelf, dan zou alles toch gemakkelijker zijn! Maar is dat wel zo? En, hoe voelt dat voor de mensen die we willen veranderen?

7.2. Nederlands

7.2.1. Kringgesprek

Voer een gesprek met de kinderen over anders zijn. Kijk eens naar elkaar? Zien we er allemaal hetzelfde uit? Wat vinden ze leuk? Vindt iedereen hetzelfde leuk? Wat eten ze graag?

Is het erg dat we anders zijn? Wat zou er gebeuren als iedereen bijvoorbeeld alleen maar appels zou eten? Zijn er dan genoeg appels? En de peren dan? Wat als we allemaal dezelfde boekentas zouden hebben, dezelfde brooddoos, dezelfde drinkbus enz.

Je kan dit thema ook aangrijpen om bepaalde problemen te bespreken. Wat als er iemand uitgelachen wordt? Waarom gebeurt dat? Hoe voelt dat vriendje zich dan?

7.2.2. Tegenstellingen

Groot	×	klein
Dik	×	dun
Breed	×	smal
Lang	×	kort
Zwart	×	wit
Snel	×	traag
Nat	»	droog

...

Wie kent er nog?

7.3. Beeldopvoeding

- Schilderen met je voeten: trek je sok uit en steek het penseel tussen je tenen!
- Hand -en voetafdrukken maken, iedereen heeft een andere vorm
- Tekenopdracht geven: iedereen tekent een huis. Na-bespreking: kijk eens hoeveel verschillende huizen er zijn!

7.4. Wiskundige initiatie

- Aan de hand van uiterlijke kenmerken prenten van vriendjes sorteren, classificeren (kleur ogen, kleur haar, ...)
- Tellen: hoeveel vriendjes hebben zwart haar, ...
- Vriendjes in de klas vergelijken: wie is het grootst, kleinst. (op een rij gaan staan, van klein naar groot). Nadien grote en kleine dingen zoeken in de klas. Tenslotte een reeks maken van de verzamelde dingen: van groot naar klein.

7.5. Muzikale opvoeding

- Inleiding van de les: Liedje "Iedereen is anders"
 - Alle kinderen met blonde haren gaan bij elkaar staan en alle kinderen met donkere haren gaan bij elkaar staan.
 - Kinderen met blauwe ogen bij elkaar en alle kinderen met bruine ogen gaan bij elkaar gaan staan.
 - Alle lange kinderen bij elkaar en alle kleine kinderen bij elkaar
 - Alle jongens bij elkaar en alle meisjes bij elkaar.
 - Alle kinderen met klitteband schoenen, laarzen, veterschoenen en ? schoenen bij elkaar
 - Enz.

Iedereen is anders   © Ingrid Rietveld-Roos

1. Heb je gro-te o - ren of een klei-ne bril,

staart-jes in je haar om-dat mam-ma dat zo wil?

Sproe-ten op je wang, een neus als een ko - nij?

Ie - der-een is an - ders en dat is juist zo fijn.

Ie - der-een is an - ders en dat is juist zo fijn.

2. Heb je bruine ogen of zijn ze donkerblauw,
draag je gekke schoenen die je eigenlijk niet wou?
Wiebel, wiebeltanden, welke zal het zijn?
Iedereen is anders en dat is juist zo fijn. (2x)

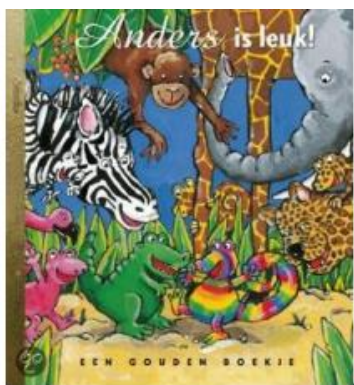
Op Youtube vind je heel wat gezongen versies van dit lied?

7.6. Bewegingsles

- Maak een 5 tal hindernissen. De kinderen mogen zelf kiezen hoe ze de hindernis nemen: iedereen geraakt op zijn manier aan de andere kant! (zorg wel dat dit op een veilige manier kan).
- Laat 1 kind een oefening met een bal voordoen, iedereen doet hem na, dan een volgend kind enz. Iedereen heeft een ander idee, alle ideetjes zijn leuk!
- Hoe kan je aan de overkant geraken? Elk kind mag zeggen hoe, zo gaan we naar de overkant.

7.7. Boekjes

Anders is leuk

Anders is een kameleon en wordt geboren in een krokodillengezin. Al snel blijkt hij helemaal niet te kunnen zwemmen. Hij nogal anders. Als hij de wijde wereld intrekt komt hij veel verschillende leuke dieren tegen; ondanks de vele overeenkomsten, zijn er ook altijd verschillen. Hoewel dat soms wat lastig is, zou Anders het maar wat saai vinden als iedereen hetzelfde zou zijn!

Rikki en zijn vriendjes

Guido Van Genechten

Elke avond gaat Rikki naar de open plek in het bos. Hij speelt er met al zijn vriendjes: witte, maar ook grijze, bruine en zwarte konijntjes. Vreemd genoeg is Rikki de enige die met iedereen speelt.

Max zoekt zijn vriendjes

Als je anders bent dan anderen, voel je je soms heel alleen. Dat heeft Anders ook. Hij wil niet schoppen, hij wil niet koppig zijn, hij wil gewoon anderen helpen en vriendelijk doen. In de ogen van de anderen is hij dus geen echte ezel....tot hij bewijst dat anders niet minder goed hoeft te zijn.

8.Korte samenvatting van het verhaal

Hennie is een heks. Ze woont samen met haar poes, Helmer. Vandaag maken ze een tochtje op haar bezem. Ze vliegen heel wild in het rond tot ze uiteindelijk neerstorten. Dit blijkt niet de eerste keer te zijn en nu is de bezem stuk! Hennie probeert een nieuwe bezem te maken. Maar ze vindt haar bezem toverboek niet....

Hennie en Helmer wonen in een zwart huis. Met zwarte tapijten, een zwart bed met zwarte lakens, een zwarte zetel en zwarte schilderijen aan de muur. Alles is zwart en Helmer de kat is ook zwart. Het grote probleem is dat Hennie hem niet kan zien als hij in of op het bed ligt of op de trap. Enkel de ogen van Helmer zijn niet zwart. Het is daarom te verwachten dat, als Helmer zijn ogen sluit, Hennie over hem valt of zelfs zomaar op hem gaat zitten, tussen al dat zwart valt hij immers niet op ...

Daarom tovert ze hem groen. Dit lijkt een goede oplossing. Maar wanneer Hennie even later haar poes buiten in het groene gras gaat zoeken, valt ze opnieuw! Deze keer belandt ze zelfs in het vijverwater.

Hennie is boos en tovert Helmer in alle kleuren van de regenboog! De tuinvogels lachen met Helmer uit met al die kleuren, hoewel ze zelf ook gekleurd zijn.

Uiteindelijk besluit Hennie haar poes terug gewoon zwart te toveren en tovert ze haar huis in kleur. Nu kan Helmer weer gewoon zichzelf zijn! En nu kan Hennie haar poes altijd goed zien.